

Gemeente Leusden

**BELEIDSKADER
RECHTMATIGHEID EN ACCOUNTANTSCONTROLE
(CONTROLEPROTOCOL) 2023
GEMEENTE LEUSDEN**

Augustus 2023

Inhoud

1	Algemeen	3
1.1	Inleiding.....	3
1.2	Doelstelling	3
1.3	Wettelijk kader.....	3
2	Algemene uitgangspunten voor de controle	3
3	Controletoleranties	4
3.1	Algemeen	4
3.2	Goedkeuringstolerantie	4
3.3	Rapporteringtolerantie.....	4
4	Reikwijdte van de controle op rechtmatigheid	5
5	Normenkader rechtmatigheid	5
5.1	Collegebesluiten	5
6	Toetsingskader	5
7	Rapportering door de accountant	6
7.1	Bevindingen	6
7.2	Uitgangspunten voor de rapportagevorm	6
7.3	Controleverklaring	6
8	Hardheidsclausule	6
Bijlagen		7
	Bijlage I: Toelichting rechtmatigheidscriteria	7
	Bijlage II: Normenkader rechtmatigheid.....	12

1 Algemeen

1.1 Inleiding

Bij besluit van 12 november 2020 heeft de raad aan Eshuis Accountants & Adviseurs opdracht verstrekt de accountantscontrole als bedoeld in art. 213 van de Gemeentewet uit te voeren. In dit controleprotocol wordt in hoofdlijnen een aantal zaken nader geregeld door de gemeenteraad. Het object van controle is de jaarrekening en het gevoerde financieel beheer.

1.2 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van de gemeente Leusden.

1.3 Wettelijk kader

In artikel 213 lid 1 van de Gemeentewet wordt voorgeschreven dat de gemeenteraad één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in artikel 197 Gemeentewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een controleverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan de gemeenteraad nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeuringstoleranties en (afwijkende) rapporteringstoleranties. Tevens wordt in de opdrachtverstrekking duidelijk aangegeven welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van rechtmatigheidscontrole is. De voor de toetsing door de accountant relevante wet- en regelgeving is in dit controleprotocol opgenomen.

2 Algemene uitgangspunten voor de controle

De controle van de jaarrekening door de accountant wordt gericht op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- de opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels, bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

3 Controletoleranties

3.1 Algemeen

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties bij het ontdekken van fouten en onzekerheden. De accountant richt de controle zo in dat rekening wordt gehouden met de rapporteringstolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde onrechtmatigheden die

het vastgestelde bedrag overschrijden en alle vastgestelde onderwerpen ook daadwerkelijk in het verslag van bevindingen worden opgenomen.

3.2 Goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers wordt beïnvloed.

De raad geeft de accountant de volgende algemene goedkeuringstoleranties mee om te rekenen in de controle. Deze toleranties zijn gelijk gesteld aan het wettelijk minimum.

	Strekking controleverklaring accountant:			
Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$>1\% < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$>3\% < 10\%$	$\geq 10\%$	-

3.3 Rapporteringstolerantie

Naast de goedkeuringstolerantie wordt de rapporteringstolerantie onderkend. De rapporteringstolerantie heeft betrekking op een vastgesteld bedrag. Boven dit bedrag neemt de accountant geconstateerde fouten en onzekerheden altijd op in de rapportage van controlebevindingen. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. De rapporteringstolerantie die door de raad wordt aangegeven is € 50.000.

N.B.: Bij de analyse van de verschillen tussen begroting en rekening in de jaarstukken wordt ook uitgegaan van een bedrag van € 50.000 per taakveld.

4 Reikwijdte van de controle op rechtmatigheid

Met ingang van het verslagjaar 2023 legt het college van Burgemeester en Wethouders in de jaarrekening verantwoording aan de Raad af over de rechtmatigheid. Deze verantwoording wordt vervolgens als onderdeel van de getrouwe weergave door de accountant beoordeeld.

In de notitie vernieuwing rechtmatigheidsverantwoording 2023 heeft de raad de beleidskaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. Onder rechtmatigheid wordt verstaan:

- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen;

Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer moet aandacht besteed worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
2. Het voorwaardencriterium;
3. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium).

De raad heeft in notitie vernieuwing rechtmatigheidsverantwoording 2023 door middel van 9 artikelen invulling gegeven aan de reikwijdte en uitsluitingen van het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O-criterium. Deze artikelen zijn in *bijlage I* afgedrukt.

5 Normenkader rechtmatigheid

De accountantscontrole op rechtmatigheid als onderdeel van het getrouwe beeld van de jaarrekening is door de raad in de notitie vernieuwing rechtmatigheidsverantwoording afgebakend. De accountantscontrole is erop gericht vast te stellen, dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

De accountantscontrole op rechtmatigheid maakt gebruik van het normenkader. Het normenkader bestaat uit een overzicht van externe wetgeving en interne regelgeving die bepalingen bevatten over **financiële** beheershandelingen en wordt jaarlijks geactualiseerd. Voor het geactualiseerde normenkader wordt verwezen naar *bijlage II*.

5.1 Collegebesluiten

Collegebesluiten worden alleen beoordeeld op aanwezigheid wanneer ze een uitwerking zijn van hogere wet- en regelgeving en/of besluiten van de raad én wanneer er financiële beheershandelingen uit volgen. Uitgaande van het basisoniveau voor rechtmatigheid worden er geen collegebesluiten en/of regelingen expliciet benoemd binnen het normenkader.

6 Rapportering door de accountant

6.1 Bevindingen

Na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant de bevindingen in het kort weergegeven als volgt:

Interimcontrole en managementletter

Het doel van de interim controle is een beeld krijgen van de mate waarin de organisatie de bedrijfsvoering intern beheerst. De uitkomsten hiervan worden door middel van een managementletter uitgebracht aan het college van Burgemeester en Wethouders. De managementletter die aan de raad wordt verstuurd heeft meer de vorm van een 'boardletter' vanuit de behoefte van de raad om meer de hoofdlijn van de controle te delen. De gedachte daarbij is dat met dat accent de toezichtfunctie van de Raad effectiever en ook efficiënter kan worden ingevuld.

Controle jaarrekening en verslag van bevindingen

Overeenkomstig de gemeentewet wordt na afronding van de controle van de jaarrekening een verslag van bevindingen (het accountantsverslag) uitgebracht aan de gemeenteraad en in afschrift aan het College van Burgemeester en Wethouders. In het accountantsverslag wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarvan waarborgen.

6.2 Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde fouten met betrekking tot de getrouwe weergave worden toegelicht en gespecificeerd naar de aard en het financiële gevolg of risico. Fouten en onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in hoofdstuk 3.3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde informatieverzorging en dataverwerking, indien en voor zover relevant voor de accountantscontrole en van bestuurlijke betekenis.

6.3 Controleverklaring

In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze controleverklaring is bestemd voor de gemeenteraad, zodat deze de door het college opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

7 Hardheidsclausule

Ondanks het feit dat het normenkader zorgvuldig is opgesteld is het onmogelijk te garanderen dat dit kader hiermee limitatief is. Dat betekent dat in die gevallen waarin de interne wet- en regelgeving zoals die is opgenomen in het normenkader niet voorziet, dan wel (interpretatie) ruimte laat, het College gemandateerd is om beslissingen te nemen. Wanneer het College van dit mandaat gebruik maakt, legt het hierover verantwoording af in de jaarrekening.

Bijlagen

Bijlage I: Toelichting rechtmatigheidscriteria

3.1 De verantwoordingsgrens

Artikel 1

Voor de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden (de afwijkingen) hanteren burgemeester en wethouders een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves.

3.2 De rapportagegrens

Artikel 2

Voor de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden (de afwijkingen) hanteren burgemeester en wethouders per individuele afwijking een rapportagegrens van € 50.000.

3.3 Wijze waarop burgemeester en wethouders de raad informeren over afwijkingen in de rechtmatigheid

Artikel 3

1. Burgemeester en wethouders geven in de Monitor Rechtmatigheidsverantwoording inzicht in het bedrag van de verantwoordingsgrens alsmede in het verloop en de ontwikkeling van de rechtmatigheid;
2. De Monitor Rechtmatigheidsverantwoording wordt opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering
3. Burgemeester en wethouders vermelden in de Monitor Rechtmatigheidsverantwoording alle bedragen van de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden, die boven en onder de verantwoordingsgrens liggen en voor zover deze per individueel geval hoger zijn dan een bedrag van € 50.000 (rapportagegrens).
4. Burgemeester en Wethouders nemen in de Rechtmatigheidsverklaring per afzonderlijk bedrag alle afwijkingen op, voor zover het totaal van de rechtmatigheidsfouten ligt boven de verantwoordingsgrens. Deze afwijkingen worden nader toegelicht in de Rechtmatigheidsverklaring.
5. Het college neemt per programma per afzonderlijk bedrag alle afwijkingen op, voor zover deze liggen beneden de verantwoordingsgrens en boven de rapportagegrens. Deze afwijkingen worden nader toegelicht in de verschillenverklaring bij de programma's of de paragraaf bedrijfsvoering.
6. Het college neemt in de paragraaf bedrijfsvoering een overzicht i.c. een verbeterplan op met (beheers-) maatregelen ter voorkoming dan wel opheffing van rechtmatigheidsfouten.

3.4 Omgang onduidelijkheden interpretatie verordeningen

Artikel 4

1. Burgemeester en wethouders doen de raad een voorstel in het geval er onduidelijkheid bestaat over de interpretatie van financiële regelgeving in verordeningen dan wel door de raad vastgestelde kaders in beleidsnota's;
2. Burgemeester en wethouders motiveren de onduidelijkheid, de keuzes aan uitleg, de consequenties, de gewenste uitleg en de interpretatie in het raadsvoorstel;
3. Het raadsbesluit met de "voorkeur" interpretatie gaat in met ingang van de datum van het besluit van de raad en wordt geacht te gelden als "nieuw" beleidskader en wordt vervolgens verwerkt bij de eerstvolgende aanpassing van de verordening of beleidsnota.

3.5 Omgang begrotingsonrechtmatigheden

Artikel 5

1. De volgende begrotingsafwijkingen zijn niet in strijd met het budgetrecht van de raad:
  - a. begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de raad en niet tijdig konden worden gesignaleerd;
  - b. begrotingsafwijkingen waarover de raad via een raadsvoorstel, raadsinformatiebrief of op andere wijze is geïnformeerd;
  - c. begrotingsafwijkingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct

gerelateerde baten;

- d. begrotingsafwijkingen bij (subsidie) en/of openeinde regelingen en die niet tijdig konden worden gesignaleerd;
  - e. begrotingsafwijkingen ten gevolge van interpretatieverschillen bij de uitleg van wet en regelgeving en die zijn geconstateerd tijdens en na het verantwoordingsjaar;
  - f. begrotingsafwijkingen als gevolg van een onttrekking aan een bestemmingsreserve op basis van realisatie voor zover deze onttrekking daarmee voor een gelijk bedrag overeenkomt met de realisatie van de last, en de activiteit of het project nog niet is beëindigd en de resterende lasten volgen in het jaar na het verantwoordingsjaar. Is de activiteit of het project wel beëindigd en zijn de lasten definitief lager dan begroot, dan vindt de onttrekking overeenkomstig het begrote bedrag plaats en wordt de raad een voorstel gedaan tot nadere aanwending van de restant-bestemmingsreserve.
  - g. begrotingsafwijkingen als gevolg van de verplichte uitgaven als bedoeld in artikel 193 Gemeentewet, te weten:
    1. de renten en aflossingen van de door de gemeente aangegane geldleningen en alle overige opeisbare schulden;
    2. de uitgaven die bij of krachtens de wet aan de gemeente zijn opgelegd;
    3. de uitgaven die voortvloeien uit de van het gemeentebestuur gevorderde medewerking tot uitvoering van wetten en algemene maatregelen van bestuur, voor zover die uitgaven niet ten laste van anderen zijn gebracht;
  - h. begrotingsafwijkingen die passen binnen de door de raad vastgestelde totale exploitatieopzet van een grondexploitatie.
2. De begrotingsafwijkingen als bedoeld in lid 5.1 worden, voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, als afzonderlijk bedrag wel opgenomen in de Rechtmatigheidsverklaring maar niet nader toegelicht in de Rechtmatigheidsverklaring. Toelichting daarop vindt plaats bij de lasten van de afzonderlijke programma's of in de paragraaf bedrijfsvoering.
  3. Alle begrotingsafwijkingen (ook die ingevolge lid 5.1 niet in strijd zijn met het budgetrecht van de raad) worden definitief vastgesteld door de raad bij de vaststelling van de jaarrekening.

3.6 Omgang jaarschijven bij investeringsbudgetten

Artikel 6

1. Voor een investeringsproject waarvan de uitwerking nog nader plaats moet vinden kan de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar stellen. Dit voorbereidingskrediet wordt ook door de raad geautoriseerd.
2. Voor een investeringsproject met een looptijd over meerdere jaren wordt één totaal investeringskrediet (hoofdkrediet) beschikbaar gesteld, eventueel onder aftrek van een reeds beschikbaar gestelde en geautoriseerde voorbereidingskrediet.
3. Het geautoriseerde investeringsbedrag (hoofdkrediet) kan (geen verplichting) op basis van een planning van het project over meerdere jaarschijven verdeeld worden als dat voor de uitvoering en beheersing noodzakelijk is.
4. Verschuivingen tussen jaarschijven als gevolg van wijzigingen in de planning zijn toegestaan, mits de investering overeenkomstig de door de raad vastgestelde doelen en voorwaarden wordt gerealiseerd en het totaal beschikbaar gestelde krediet niet wordt overschreden.
5. Afwijkingen op begrote jaarschijven worden nader toegelicht in de jaarrekening.

3.7 Budgetoverhevelingen tussen begrotingsjaren

Artikel 7

1. Burgemeester en wethouders kunnen de raad voorstellen om **incidentele** budgetten, die in een jaar nog niet (volledig) zijn besteed, over te hevelen naar het volgende begrotingsjaar. Daarbij gelden de volgende criteria/afspraken:
  - a. de overheveling moet betrekking hebben op incidenteel beschikbaar gestelde budgetten;
  - b. door de overheveling mogen de betreffende budgetten niet worden overschreden;
  - c. de voorgenomen aanwending van de budgetten in jaar t+1 is gelijk aan de oorspronkelijk geplande besteding in jaar t. Doel en aard zijn identiek.

- d. het minimum bedrag voor budgetoverheveling bedraagt € 10.000 per geval;
  - e. voor één activiteit wordt in principe één keer een budgetoverheveling aangevraagd (begrenzing in frequentie en tijd), tenzij hiervoor goede argumenten (onvermijdelijkheid) zijn om hiervan af te wijken;
  - f. alle verzoeken tot budgetoverheveling wordt gemotiveerd en aan de raad aangeboden in één integraal raadsvoorstel. Dit is hetzelfde voorstel waarmee de jaarrekening aan de raad wordt aangeboden;
  - g. de raad beslist over het voorstel tot budgetoverheveling bij de vaststelling van de jaarrekening, inclusief de verwerking van de financiële gevolgen voor het begrotingsjaar x+1.
2. Burgemeester en wethouders kunnen de raad voorstellen bij het niet volledig besteden van specifieke, **structurele** budgetten, een bestemmingsreserve te vormen waaruit in een volgend begrotingsjaar deze specifieke lasten kunnen worden gedekt. De mogelijkheid om van deze vorm van budgetoverheveling gebruik te maken kan alleen voorafgaande aan de feitelijke uitvoering worden gedaan en de raad neemt hierover een afzonderlijk en specifiek besluit. In dat besluit worden onder meer in ieder geval opgenomen de voorwaarden, de looptijd en het bedrag van de jaarlijkse budgetoverheveling.

3.8 Omgang voorwaardencriterium

Artikel 8

1. Burgemeester en wethouders bieden de raad jaarlijks uiterlijk op 31-12 ter vaststelling een normenkader rechtmatigheid aan. Dit kader bestaat uit alle relevante (interne) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.
2. Burgemeester en wethouders operationaliseren dit normenkader in een toetsingskader ten behoeve van de interne beheersing.

3.9 Omgang misbruik en oneigenlijk criterium en fraude

Artikel 9

1. Burgemeester en wethouders zorgen voor en leggen vast de regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen en eigendommen.
2. Burgemeester en wethouders geven een toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering op geconstateerde fraude door eigen medewerkers.

Bijlage II: Normenkader rechtmatigheid

Het normenkader bestaat uit een overzicht van externe wetgeving en interne regelgeving die bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen. Hieronder treft u het normenkader aan, zoals dat gebruikt wordt voor de rechtmatigheidscontrole van de jaarrekening.

Nr.	Proces	Extern/intern	Regelgeving / verordening
1.	Financiële administratie	Extern	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)
1.1	Begrotingswijzigingen	Intern	Financiële verordening gemeente Leusden 2017
1.2	Debiteurenbeheer	Extern	Gemeentewet
		Extern	Wet financiële verhouding
		Extern	Wet Gemeentelijke schuldsanering
		Extern	Wet op de Omzetbelasting
1.3	Belastingen	Extern	Wet op het BTW Compensatiefonds (BCF)
		Extern	Wet op de Vennootschapsbelasting
		Intern	Notitie vernieuwing rechtmatigheidsverantwoording 2023
2.	Treasury	Extern	Wet financiering decentrale overheden (FIDO)
		Extern	Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof)
		Extern	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
		Extern	Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden
		Extern	Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
		Extern	Besluit Leningsvoorwaarden lagere overheid
		Intern	Treasuryverordening Leusden 2016
		Intern	Verordening Duurzaamheidslening Leusden 2010
		Intern	Verordening Provinciale Starterslening Leusden 2009
		Intern	Verordening VROM Starterslening 2007
3.	Inkopen en aanbestedingen	Extern	Aanbestedingswet 2012
		Extern	EU-aanbestedingsregels en -richtlijnen

4.	Belastingen en heffingen	Extern Extern Extern Extern Intern Intern Intern Intern Intern Intern Intern Intern Intern	Algemene wet inzake Rijksbelastingen Wet waardering onroerende zaken Algemene termijnwet Invorderingswet 1990 Leidraad invordering gemeentelijke belastingen 2015 gemeente Leusden Legesverordening 2023 Verordening lijkbezorgingsrechten 2023 Verordening precariobelasting 2023 Verordening riolaansluitrecht 2023 Verordening rioolheffing 2023 Verordening reinigingsheffingen 2023 Verordening toeristenbelasting 2023 Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023
5.	Personeel en salarisadministratie	Extern Extern Extern Extern Extern Extern Extern Extern Intern	Ambtenarenwet Wet op de loonbelasting Sociale verzekeringswetten Pensioenwet CAR/UWO Werkkostenregeling (WKR) Wet normering topinkomens (WNT) Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden Verordening rechtspositie raads- en fractievertegenwoordigers Leusden 2019
6.	Subsidies	Extern Intern	Algemene wet Bestuursrecht (AWB) Algemene Subsidieverordening Leusden 2017
7.	Omgevingsvergunningen	Extern Extern Extern Extern Intern	Wet algemene bepalingen (Wabo) Woningwet Wet Ruimtelijke Ordening Wet Natuurbescherming Legesverordening 2023

8.	Sociaal Domein	Extern	Participatiewet
8.1	Uitkeringen en inkomensondersteuning en participatiewet	Extern Extern Extern Intern Intern Intern Intern Intern Intern Intern Intern Intern Intern	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) Welzijnswet IOAW en IOAZ Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ 2018 Verordening participatieraad gemeente Leusden 2018 Verordening individuele studietoelage Participatiewet 2017 Verordening cliëntenparticipatie Wet sociale werkvoorziening 2017 Verordening re-integratie Participatiewet Verordening tegenprestatie 2015 Verordening individuele inkomenstoelage 2015 Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken Wet sociale werkvoorziening.
8.2	Jeugdzorg	Extern Extern Intern	Jeugdwet Wet gemeenschappelijke regelingen Verordening maatschappelijke ondersteuning Leusden 2021
8.3	Wet maatschappelijke ondersteuning	Extern Intern	Uitvoeringsbesluit Wmo Verordening maatschappelijke ondersteuning Leusden 2022
9.	Grondexploitatie	Extern Intern Intern	Besluit ruimtelijke ordening Nota financiële beleidskaders grondbeleid 2020 Nota Grondbeleid 2020-2025 Nota Kostenverhaal 2019 gemeente Leusden
10.	Onderwijs (onderwijshuisvesting & leerlingenvervoer)	Extern Extern Extern Intern Intern Intern	Wet op het primair onderwijs Wet op het voortgezet onderwijs Wet op de expertisecentra Verordening leerlingenvervoer 2015 Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Leusden 2015 Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Leusden

11.	Leges burgerzaken	Extern Extern Intern	Wet basisregistratie personen (BRP) Paspoortwet Legesverordening 2023
12.	Overige	Intern	Wegsleepverordening gemeente Leusden 2013 Huisvestingsverordening Leusden 2015 Verlegregeling Leusden 2015